

L a i v a s

THE SHIP

Savaitinis Lietuvių R. Katalikų Laikraštis

Published Weekly by "Draugas," Publishing Co.

No. 11

Kovo (March) 14, 1925

Metai V.

Entered as second-class July 12, 1921 at the post office at Chicago, Ill. under the Act of March 3, 1879.

PRENUMERATOS KAINA:

Metams	\$2.00
Pusei metų	\$1.00
Vienam num.	\$0.05

SUBSCRIPTION RATES:

One Year	\$2.00
Six Months	\$1.00
Single Copy	\$0.05

"DRAUGAS" PUBLISHING CO.,

2334 So. Oakley Ave.,

Chicago, Illinois

Atgaila.

Dažnai pasitaiko žmogui rausti ir gailėtis delei netiksliai pasakyto žodžio, ar kokios padarytos ydos. Nes mes visuomet norime viską gerių geriausiai atlikti, visų būti gerbiami, visiems geruoju pavyzdžiu galimai ilgiau pasilikti. Bet deja, netaip jau lengva išsisaugoti nukrypimų. Padarę klaidą, atgailaujame, išmėtinėjame sau, rupinamės daugiau taip nedaryti ir patys iš savęs stebėdamies dažnai ir kitiems savo tas klaidas papasakojame. Musų kaimynai kartais mus pateisiną, padrašina, kitu kartu geriau pasielgti, o kartais...

pašiepia. Nes žmonės jau tokios prigimties: jeigu ne jo nelaimė, tai dž'augiasi, kad jam neatsitiko, netbodamas, kad savo juoku gali kitam daug nemalonumų padaryti.

Prigimtiniuose reikaluose, mūsų santykiuose su žmonėmis, su namiškiais, su savimi, besirupindami kuno ir proto sveikata, to prigimtinio savo širdies atidengimo pilnai pakanka mums nusiraminti.

Kitaip yta su mūsų pareigomis kas link Dievo.

Žinome gerai kas yra mums Am-

žinoji Laimė, Amžinoji Gyvybė, Dievas. Mes einame visa mūsų prigimtimi prie Aukščiausiojo. Mes negalime prie Jo neiti. Nes kas tik pažįsta Gėrį pilnumoje, nenori jau dalies gėrio, bet visą. Ką tik gero matome aplink save — tai Dievo gėrybės atspindys. Dievas — tai mūsų siekimų tikslas..

Ir Viešpats Dievas nurodė mums kelią, kaip prie Jo priėti, kaip Jį pasiekti. Davė V. Dievas Sunaus Jėzaus Kristaus Bažnyčios įsakymus, išaiškino arčiau kai kurias mūsų pareigas kas link Dievo ir Bažnyčios. Tą visą gerai žinome ir atsimeiname. Bet eidami tuomi Dievo nurodytu keliu prie savo Amžinosios laimės, kartais nenoromis, o kartais net tyčiomis parpuola žmonės, nusideda, nusigrįžta nuo Dievo, o kartais net per sunkius nusikaltimus ir visiškai išsižada savo Amžinosios Laimės, savo Dievo, savo laimingos ateities. Tiesa, žmogus tą padaro per savo neišmintį, mainydamas niekadus nesibaigiančią amžinybės laimę į tuščios garbės dumus, į saują purvo.

Nusikaltęs Dievui žmogus pamato galutinai negerai padaręs ir labai neišmintingus mainus atlikęs. Nes kas-gi išmintingas mainytų namą ant saujos smėlio, kas išmintingas mainytų savo amžiną nepaliamąją danguję džiaugsmą ant nuodėmingo laikino džiaugsmo? Ir štai nusidėjėlis vėl norėtų pakilti, vėl norėtų turėti teisę į dangų. Ar gali sunkiai nusidėjęs žmogus atgauti teisę į savo Amžinąją laimę? Taip. Kokių būdu? Paklauskite.

Jėzus Kristus, mūsų Išganytojas, gerai žinojo žmogaus silpną prigimtį

daugiau palinkusią į blogą negu į gerą. Tą mūsų prigimtį sutvirtinti Jisai ne tik tai paliko stebėtiną dieviškąjį savo mokslą, apsakinėdamas jį žodžiu, bet taipgi ir savo pavyzdį.

Pasakė Jėzus Kristus, kad visi žmonės turi atgailą daryti, jeigu nenori amžinai pražuti. Kaip atgailoti, Jisai pats nurodė kilniausiu būdu. Neturėdamas ir negalėdamas turėti nei mažiausios kaltės, nuodėmės, Jisai atgailavo už visų žmonių nuodėmes, taigi ir už mūsų nuodėmes per 40 dienų ir naktų nieko negerdamas ir nevalgydamas. Mūsų silpna prigimtis Jėzaus Kristaus pavyzdžio negali pilnai pasekti. Bet užtai atgailoti mums prieinamu būdu turime.

Bet kiekvienas prasižengimas, nusikaltimas turi savy dvi puses: 1.) nusikaltome Dievui, 2.) užsitarnavome bausmę. Kitaip sakant, nusikaltęs Dievui žmogus turi ir nuodėmę ir bausmę. Jeigu žmogus visiškai atsisako Dievo, sunkiai nusidėdamas prieš Jo šventąją Valią, tuomet pats sau amžino pasmerkimo ištarmę pasiima, amžinąją bausmę nupelno.

Kad silpnąjį žmogų iš tų nelaimių išgelbėjus, Jėzus Kristus įsteigė atgailos sakramentą. Jisai suteikė Apaštalams, o per juos vyskupams ir kunigams galybę Dievo vardu dovanoti ar nedovanoti žmonių nusikaltimus. Jėzus pasakė, kvėpęs į Apaštalus: "Imkite šventąją Dvasią, kuriems atleisite nuodėmes, yra jiems atleistos ir kuriems užturėsite, yra užturėtos." (Jo. 20-22.)

Kokių-gi malonių teikia mums tas atgailos sakramentas? Didžiausių! Praradę dangų, vėl įgauname teises į dangų

musų Amžinąją Laimę, užsitarnavę pragarą, iš jo buname paliuosuojami, Jėzaus Kristaus suteiktąją kunigams galybę. Tikrai tai brangus mums įrankis išsigelbėti iš nelaimės.

Dažnai atsimename apie savo kuno reikalus. Kasdien valgome, geriamo, ilsimės, dirbame; bet mažai, labai mažai žmonių atsimena kasdien savo sielos reikalus. O jie yra svarbesni už visus kitus.

Ir štai atgailos metu, Gavėnioje, įeidami labiau į save ir pamatę daug ką taisytiną, neatidėliokime, bet naudokimės atgailos sakramentu vėl tapti gerais Dievo vaikais.

Atgailos sakramentas be to naikina lig laikines, bent jų dalį, bausmes, mūsų valią stiprina gerame.

— Bet prie taip galingos priemonės save patobulinti, pašvęsti, reikia buti-

nai giliau įžvelgti į širdies gelmes, paklausti savęs atvirai, kame ir kaip daug kartų nusideda prieš Dievo ir Bažnyčios įsakymus.

O kuomet pamatysime, kad esame Geriausiam Dievui daug kuomi nusikaltę, pajusime išganingą pasirijimą nebenusidėti pajusime nuoširdų gailėstį už papildytas nuodėmes, klaidas ir ydas.

Tuomet tik liks mums, suskaičius savo kaltes, išpažinti jas prieš nuodėmklausį, kunigą, gauti jo išrišimą iš nuodėmių, išpildyti duotą mažą paprastai atgailą ir susilauksime savo sielų ramybės.

Butinai reikėtų pasinaudoti Gavėnios — atgailos metu ir padaryti tikrą atgailą už padarytas kaltes.

Kas su Jėzumi atgailaus Jo pasninko dienomis, tas gali tikėtis su Juo prisikelti į Amžinąsias Džiaugsmo Velykas!

K. M.

III GAVĖNIOS SEKMADIENIS.

E v a n g e l i j a

LUK. 11, 14.

ANUO metu: Jėzus išvarė velnią, kurs buvo nebylys. Jam išvarus velnią, nebylys kalbėjo, ir minios stebėjosi. Kai kurie jų tarė: Jis išvarė velnius per Beelzebubą, velnių vyriausįjį. Kiti gundydami reikalavo iš jo ženkle iš dangaus. Jis, matydamas jų mintis, jiems tarė: Kiekviena karalystė savyje suskilusi bus sunaikinta ir namai grius ant namų. Jeigu gi ir šetonas pats su savim nesutinka, kaip gi išliks jo karalystė? kadangi jūs sakote mane išvarant velnią per Beelzebubą, ar kas išvaro jūsų vaikai? Todėl jie bus jūsų teisėjai. Bet jei aš išvarau velnius Dievo pirtu, tai Dievo karalystė tikrai pas jus atėjo. Kuomet stiprusis apsiginklavęs sergi savo kiemą, ramybėje lieka visa, ką jis turi. Bet jei stipresnis už jį užėjęs apgali jį, atima visus jo šarvus, kuriais pasitikėjo ir išdalina jo grobį. Kas ne su manim, tas prieš mane; ir kas nerenka su manim, tas barsto. Nešvarioji dvasia, išėjus iš žmogaus, vaikščioja sausose vietose, ieškodama atilsio; neradus ji sako: Grįšiu į savo namus, iš kur išėjau. Atėjus ji randa juos iššluotus ir papuoštus. Tuomet ji eina pasiima su savim septynias kitas dvasias, piktesnes už save ir įėjusios jos gyvena tenai. Ir taip paskui darosi tam žmogui blogiau, nekaip pirma. Tai jam sakant, atsitiko kad viena moteriškė iš minios, pakeldama balsą, jam tarė: Palaiminta iščia, kuri tave nešiojo, ir krutys kurias žindai. Jis atsakė: Beje, palaiminti kurie klauso Dievo žodžio ir laikosi jo.

L e k c i j a

EFEZ. 5, 1-9.

BROLIAI: Bukite Dievo sekiojajai, kaip mylimiausieji vaikai, ir elgkitės meilėje, kaip ir Kristus mus mylėjo ir pats save davė už mus Dievui atnašą ir auką meiliam kvapui. Paleistuvystė ir betkoks susitepimas ar godulystė tenebuna nė minima jūsų tarpe, kaip pritinka šventiesiems; nei begedystė, nei paikos šnekos, nei juokavimai, kas nepritinka, bet vėlyk dekojimas. Nes žinokite ir supraskite, kad nevienas paleistuvis, ar suteptas, ar gobšas, juk tai yra stambeldystė, neturi Kristaus ir Dievo Karalystėje tėvainystės. Niekam nesiduokite suvedžioti savęs tuščiais žodžiais, nes dėl tų dalykų Dievo rustybė ateina ant netikėjimo vaikų. Nebukite jų dalininkai. Kitados jūs buvote tamsybė, dabar esate šviesa Viešpatyje. Elgkitės kaip šviesos vaikai. Nes šviesos vaisiai apsieiškia visokių gerumų, teisybė ir tiesa.

Kas Tie Kunigai? Ar Atžaga- reiviai Ir Tamsuoliai?

Buvęs vienas profesorius, kuris savo paskaitas dažnai pajvairindavo tokiomis posakiais: "Niekam tikę tie kunigai! Nuo amžių jie nekentė mokslo, meno ir pažangos; visadą mylėjo ir myli atžagarumą ir tamsybę!" Kartą, pa-

skaitai pasibaigus, ateina pas jį studentas, geras, gabus vyrukas ir sako:

— Pone Profesoriau! Buk malonus išspręsti man keletą klausimų bei abejojimų, nes nuo to laiko, kai pradėjau tamstos paskaitų klausyti, man tie

abejojimai neduoda ramumo.

— Kodel ne, su mielu noru! Kuris dalykas?

— Tiktai keli klausimai, pone profesoriau! Kas išlaikė mums senų, garsių rašytojų veikalus ir kuriuo budu jie nepražuvo viduramžiais, pasklidus barbarams po visą kulturinį pasaulį?

— Vienuoliai perrašė juos savo vie nuolynuose ir tokiu budu jie išliko iki mūsų laikų.

— Vienuoliai?

— Taip, vienuoliai, ypatingai Benediktinai!

— Ach, tie kunigai! Tai jie vadinasi, perrašė senas knygas ir tokiu budu jas išgelbėjo? Turėjo tai buti sunkus ir didis darbas. Na, žinoma, kai kurie jų ir džiova gavo, knygynų dulkėse perrašynėdami. Tiesa, tai buvo tais laikais, kada viešpataujančios galvos nė pasirašyti nemokėdavo. Keisti laikai, ir dar keistesni patys vienuoliai, kad netingėjo raidė paskui raidę perrašinėti iš Cezario, Livijaus, Cicerono, Virgilijaus ir tt. Ar tai teisybė, kad be jų neturėtume nei Kolumbo nei Vasco-de-Gama? Sako, kad vienas vienuolis Fra Mauro 1450 metais nupiešęs tą garsų žemlapį, kuriuo vėliau pasinaudojo Kolumbus.

— Taip, tai tiesa, bet tokį žemlapį galėjo ir kas kitas nupiešti.

— Ir aš taip manau. Kodel, butinai tik kunigams tai atėjo galvon? Skaičiau, pone profesoriau, kad nepatogius Romos skaitmenis vienas popiežius pakeitęs arabų skaitmenimis ir įvedęs juos aritmetikon.

— Popiežius Silvestras II. Bet galėjo tai ir kitas atlikti.

Ką gi, padarysi, kad popiežiai visad kitiems už akių užliūdavo!

— Pasakoja, kad žiuroną ir binoklį taip pat kažkoks kunigas išradęs. Bet gal tai melas. Kunigai visad mėgsta pasisavinti sau visokius dalykus.

— Ne, tai ne melas. Pranciškonas Roger Bacon išrado tuos instrumentus.

— A, tas prakeiktas Bacon? Bet, kada jis gyveno?

— Mirė 1292 metais.

— Anksti buvo jau pažangiečių, tiesa? Bet dar viena! Sako, kunigas pirmas išrodęs tą tiesą, kad saulė stovi, o žemė sukasi?

— Taip, Kopernikas.

— Atsiprašau Tamstos, bet kodel tą amžių, kada mokslas, menas literatūra daugiausia žydėjo vadina aukso amžium Leono X?

— Todel, kad Leonas X buvo tikras mokslininkų globėjas, artistų ir tų laikų rašytojų.

— Ką... Popiežius civilizacijos globėjas?

— Užteks, man rodos, kad tu iš manęs jau pradedi tyčiotis?

— Sergėk Dieve! Ne, tai vis abejojimai! Gerokai norėčiau išbarti tuos kunigus, kad visad buvo atžagareiviai ir tie abejojimai neduoda man ramumo. Ar tiesa, kad pirmąsias liaudies mokyklas įsteigė de la Salle?

— Taip yra prancuzas de la Salle!

— Kunigas?

— Kunigas!

Ir pirmasis, kuris pasirupino neby-

liais, buvo ispanas Pedro de Ponce, o jo pasekėjas de l'Epee?

— Taip, vienuolis de Ponce ir kunigas de l'Epee!

— Tik nepyk, pone prof.!... Kuo aš kaltas, kad kunigai istorijoje neduoda ramumo? Be to skaičiau dar, kad vienuolis Bertold Schwarc išradęs paraką, jėzuitas Cavaleri (1747) — polichromija, jėzuitas Sechi spektralinę analizę...

— Liaukis galų gale. Šimts perkuņų! matau gerai, kad mane pajuoki.

— Tiesa, tiesa! pirmas perkunsarigis buvo ne Franklino išrastas, bet tą jau anksčiau padarė 1754 m. Premonstratensų vienuolis, klebonas Prokopas Divitsch!

— Tylėk, plepi!

— Didžiausias kalbų žinotojas mūsų laikais buvo poliglottas, kardinolas Mezzo Fanti!

— Atžagareivis!

— O ne! didžiausias atžagareivis buvo žymiausias palieografas XIX am. kardinolas Mai.

— Užteks tų niekų! Važiuok lauk!

— Į kokią pusę? Ponui gali tai pasakyti dijakonas Flavio Givia. Jis gerai pagerino kompasą jau 1300 metais!

— Tu visai pašėlai, tavo galvą nepykanta dega.

— Jeigu bučiau užsidegęs, tai reiktų gėsinimo prietaiso. Pirmieji įvedė gėsinimo žarnes vienuoliai Cistersai, o Paryžiaus kapucinais buvo gaisrininkais Paryžiuje iki XVII amž.

Jei nenuils, tuojau išlėksi!

— Gal į orą? Tiesa, pirmąjį orlavį išrado, dar 60 m. prieš Montgalfierį,

vienuolis Bertoldas Gusmac, kuris 1720 m. Portugalijos karaliaus ir jo dvaro akivaizdoj pasikėlė oran. Ko Tamsta ieškai, pone profesoriau? Akinių? Tai ir kunigų išradimas! Akinius išrado XIII amž. dominykonas Aleksandras Spina! Ar tamsta kur skubi, kad taip vis žiuri į laikrodį? Laikrodis tai irgi kunigų išradimas! Pirmą laikrodį turime nuo bažnytinio kromininko Kassiodoro (505), pagerino jį Gerbert'as, vėliau popiežius Silvestras II, apie kurį jau minėjau. Na, bet dabar jau eisiu. O! Jau dega gatvėse šviečiančiųjų dujų lempos. Dar žodelis, pone profesoriau! Tamsta, turbut, žinai, kad šviečiančias dujas išrado jėzuitai. Sudievu, pone profesoriau! Prašau dovanoti! Vaje, ir dviratį Tamsta turi?... Šitą prietaisą išrado kunigas Pianton, kuris jau 1845 m. pirmuoju dviračiu važinėjo! Dar sykį atsiprašau! Tiesa, visada tiesa liks ir tikrai tiesą turi skelbti istorijos tyrinėtojai ir mokytojai!...

Sulietuvino Z. Ovidijus.
(Iš "Ryto").

Šale Mirštančio Lovos Kryžius.

Laikraštis "The Catholic Standard and Times," Philadelphia, Pa., paduoda tokią įdomią žinią:

Wilmingtono, Del., laikraštis "The Delmarvia Star" praneša, kad vasario 13 d. Delaware ligoninėj, Wilmingtone mirė C. A. Schmelzer. Jam merdint šale lovos ant kambario sienos pasirodė škaistus kryžius, kurį savo akimis matė ir stebėjosi 35 asmenys, įėjus slaugytojas ir ligoninės patarnautojas.

Mrs. Mary I. Bochm, "The Boshm Piano Company" savininkė, 901 West 11 st., Wilmingtone, kur nabašninkas Schmelzer dirbo kaipo knygvedis, taip pat buvo prie mirštančio ir laikraščio reporteriui liūdijo apie kryžiaus pasirodymo teisingumą.

"Kryžius pasirodė apie 5:00 ryto penktadienį šale Schmelzer lovos ant sienos," pasakojo Mrs. Bochm reporteriui. "Išpradžių pasirodė viršutinė dalis apie vienos pėdos ilga. Ir tuojaus laipsniškai aiškėjo kitos dalys. Kryžius buvo apie trijų pėdų ilgas. Atspindį nuo jo skaisčius spinduliai jį proporcionaliai didino. Išpradžių kryžius buvo kaip ir iluminuotas, bet paskiau nuolat darėsi skaistesnis. Nabašninkas Schmelzer mirė kaip 7:00 ir tuo laiku kryžius visų susirinkusių aiškiai buvo matomas. Jam mirus, kryžius greitai išnyko.

"Suprantama, mes esantieji kambarį labai stebėjomės tuo ypatingu apsiireiškimu. Mes buvom palei mirštan-

čio lovos ir mūsų kiekvienas aiškiai matė tą stebėtiną kryžių. Kambarin subėgo nemažai patarnautojų nugirdę apie tą regėjimą. Išviso buvo apie 35 asmenys. Visi matė kryžių.

"Slaugytoja Miss Gallagher, manydama, kad tas paeina nuo kokio-nors atspindžio, ar nuo kokio šešėlio, draperijomis uždengė langus ir veidrodi, paskui paėmė šalin krucifiksą, kurs buvo ant staliuko ties mirštančio lova. Kryžius tečiau kaip buvęs pasiliko vietoje. Kuomet išpradžių kryžius pastebėtas, lauke buvo tamsu, gi kaip 7:00 jau buvo visai šviesu.

"Giminių ir draugų tarpe prie mirštančio buvo: Francis Bochm, Miss. Elmura Schmelzer, Mrs. Mary Merkel, Harry C. Keller, Eugene ir Ellen Keller, Mrs. H. Gossen, Mrs. Harry C. Keller, Miss Gallagher ir Herman Gossen."

Katalikų Pasaulys.

LIETUVA. Derybos su šventuoju sostu. Vasario 3 d. Kaune, Užsienių reikalų ministerijoje, prasidėjo derybos tarp Lietuvos vyriausybės ir Vatikano konkordatui sudaryti. Šventąjį Sostą atstovauja Mgr. Zechini, šventojo sosto delegatas bažnytiniam reikalams Lietuvoje. Lietuvos vyriausybė, delegacija iš dr. Jokanto, Dr. P. Karvelio, p. Macevičiaus, Lietuvos atstovo prie Vatikano. Derybų pagrindan imama Lietuvos delegacijos pasiūlytas konkordato projektas. Pirmasai punktas priimta be pataisų. Tačiau dėl 2-jo punkto p. Zechini rezervavo sau teisę padaryti kontr pasiūlymą kitą posėdį. Tame punkte numatoma Lietuvos respublikoj atskira bažnytinė provincija su arkivyskupu ir susideda iš tam tikro vyskupijos skaičiaus. Vilniaus, Seinų ir Žemaičių vyskupijos ribose, Lietuvos žinioj esamose, laikoma Lietuvos bažnytinės provincijos dalimis.

Amerika. Pastebiamas paskutiniu metu gana didelis katalikų judėjimas Amerikoje. Katalikų skaičius nuolat auga. Įkuriamos ir užlaikomos daugybė katalikiškų mokyklų. Į vienuolynus vis daugiau atsiranda pašaukimų. Sumaterializėjusi Amerikos kultūra pradeda įkyrėti kilnesnės sielos žmonėms ir jie užsidaro vienuolynuose, kad savo laimės ir tobulybės siekus. Taipgi misijų dvasia smarkiai kyla ir bujoja Amerikoje. New Yorko katalikiškieji laikraščiai praneša, kad Marykuoldo vienuolynas susilaukė daug pašaukimų,

Dalis vienuolių išvyko Bengalini aptarnauti ligoniams. Tėvai misijonieriai Hong-Konge atidarė aukštesniojo mokslo įstaigą "Hostel". Darbuojasi ten 24 misijonieriai kunigai. Tai nauja mokslo tvirtovė Amerikos katalikų pastatyta Kinijoje. Manoma, su laiku susilaukti Hong-Konge katalikiško Universiteto.

Afrika. Paduodama įdomių žinių iš Baltųjų Tėvų, Afrikos misijonierių, darbuotės iš praeitų metų. Kongregacijos įsteigėjas yra J. Em. kardinolas Lavigerie (1825-1892) Algiro ir Kartaginos arkivyskupas. Įstatai šv. Sosto buvo patvirtinti 1908 ir 1921 metais. Taigi visai jaunutė kongregacija. Bet savo darbuotėj tik vienu metų bėgyje daug padarė.

"Baltieji Tėvai" yra apėmę vienuolika apaštalinų vikariatų, ir dvi apaštalinės prefekturas. 1924 m. liepos mėnesyje turėjo misijų namų 154; misijonierių 550; seserų misijonierių 325; afrikiečių kunigų 42; afrikiečių seserų 265; katechetų iš afrikiečių tarpo 3.795; naujatikių 400.275; katekumėnų 163.751; mokyklų 3.061; mokinių: berniukų 75.748; mergaičių 52.349.

Per tuos metus misijonieriai pakrikštyjo 50.013 asmenų, kurių tarpe 13.075 suaugusius. Sutvirtinimo sakramentas suteikta 16.562. Išklaudyta išpažinčių 2.294.201. Išdalyta Komunija 6.379.324. Buvo 4.846 apsivedimai. 1.762.339 ligoniai ruošta prie mirties.

Tie visi skaičiai parodė kaip smar-

kiai katalikystė auga Afrikoje. Stabmeldžiai pažįsta Dievo tiesą iš atsidavusių Dievui asmenų-vienuolių. Kiek tai jie gero padaro!

Čekoslovakija. Čekoslovakijos vyskupai išleido į tikinčiuosius įspėjantį raštą, ragindami katalikes moteris ir jaunas merginas mesti nepadorius drabužius nešiojus ir nepadorius šokius šokus. Tėvams uždedama priedermė akyliau žiūrėti savo jaunų dukterų rubų padorumo ir kartu įspėja, kad su jaunaisiais nepadoriais rubais įžengti bažnyčion yra joms draudžiama.

Francija. Generolas de Castelnau, Francijos Katalikų Federacijos pirmininkas, turėjo turėti Paryžiuje Voltaireo gimnazijoje į 2.000 studentų prakalbą. 11 jaunųjų patriotų skyrių sutaisė tas prakalbas. Bet pakvietimais pasinaudojo ir komunistai studentai. Jų atėjo apie 700. Kuomet general. de Castelnau pasirodė, tautininkai užtraukė Tautos himną, o komunistai "Internacionalą." Kilo sumišimas. Dasigavęs prie žodžio p. Doriot, patarė draugams apieiti tą vietą ir susirinkti kitur, kame komunistai nekenktų jų susirinkimui. Išėjo jo paklausę gatvėn, išsirikiavo. Komunistų pasirodė saujelė ir jie išsiskirstė. Toliau tęsta posėdis jau nepertraukiamai. Tarp kitų kalbėjo ir generol. de Castelnau.

Kur galėdami komunistai ardo tautines ir katalikiškas organizacijas. Privalu susipratusiems nuo jų nuošaliau laikytis.

Francija. Katalikų judėjimas Francijoje įsisiubavęs eina pirmyn. Visoje

Francijoje katalikai spiečiasi į vedamąją generolo de Castelnau Katalikų Federaciją. Protesto mitingai prieš Herrioto prieštikiybę politiką įvyksta kartais milžiniškomis manifestacijomis, gairinančiomis katalikišką dvasią ir pasirizimą kovoti už savo laisvę ir teises.

Socialistų valdžia Orne pradėjo persekioti vienuoles-seseris, — liepė apieiti vienuolyną. Tuomet patrijotinė Sąjunga sušaukė į Flers iš apielinkių kare dalyvavusius vyrus, ginti savo tikybinių ir tautinių įsitikinimų. 14.000 vyrų, daugumoj karo sužeistųjų suplaukė iš visų apielinkių. Įvyko grandiozinis mitingas. Suėję laisvieji Francijos sunys išnešė vienu balsu protestą prieš socialistinės valdžios antireliginę politiką, paskelbė kovosią iki paskutiniųjų už savo šventas teises.

Josselin'e 4.000 prisidėjo prie katalikų Federacijos kovai su masonerija.

Centralinė Francijos Katalikų Ukininkų Sąjunga nutarė prisidėti prie Katalikų Federacijos.

Tokiu budu katalikų organizuotos jėgos auga Francijoje.

Amerika. Amerikos spaudoje pasklido žinių, buk šiais metais žada į Ameriką atvažiuoti J. E. J. Cieplak, Mohilevo arkivyskupas. Kaip žinoma, arkiv. Cieplak buvo bolševikų pasmerktas miriop, tik viso pasaulio protestų dėka pasisekė jo gyvybę išgelbėti. Amerikoje gyvenantieji lenkai kvietę J. E. atsilankyti Suv. Am. Valstybėse. Patysai J. E. arkiv. Cieplak savo laiške mini, norįs aplankyti Amerikiečius ir asmeniniai padėkoti už suteiktą pagelbą

katalikų kunigijai Rusijoje. Kol kas nėra išspręsta, kada J. E. atvyks Amerikon.

Belgija. J. E. Namuro vyskupas Heylen, nuolatinis tarptautinių eucharistinių kongresų komisijos pirmininkas, 5 kovo dieną išplaukė į Suvienytas Amer. Valstybes. Vyksta į Chicago, kad ant vietos būtų galima aptarti artimojo Tarptautinio Eucharistinio Kongreso Chicagoje reikalus. Minėtas Kongresas įvyks 1926 metais.

Italija. Sutvertoji Milane ir Jerusaleje kardinolo Ferrari bendrovė šv. Povilo pasiėmė leisti Vatikano oficioją „Osservatore Romano.“ Minėtas dienraštis ir toliau Vatikano priežiuroje, tik jo leidėjai pasikeitė. Apie tai praneša spaudai „Giornale d'Italia.“

Šv. Vincento a Paulo brolijos suvažiavimas įvyks šiomet Romoje gegužės mėnesio pabaigoje, ar birželio pradžioje. Vyriausis įstaigos vedėjas, p. de Vierges, praneša iš Paryžiaus visoms šv. Vincento a Paulo konferencijoms ir broliams, kad kam yra galima, atvykti į tą „organizuotą katalikiškos meilės parlamentą,“ kurį vadovaus patsai šv. Tėvas. Pažaus visuotinas brolijos suvažiavimas buvo 1909 metais. Tuomet dalyvavo apie dvyliką šimtų atstovų. Pirmininkavo patsai šv. Tėvas a. a. Pijus X.

Šiais metais, tikimasi, daugiau atstovų sutraukti Romon.

Meksika. Meksikiečiai iš prigimties labai greitai žmonės. Be revoliucijų, sukilimų negali pabuti. Paskutiniu laiku pareina žinių, kad keli buvę kunigai

meksikiečiai pasiskelbė „neprigulmin-gais“ ir panorėjo apimti katalikų bažnyčias. Ištikimieji katalikai sutiko nemaloniai tuos nekviestuosius. Taip Folelad'e susirėmė žmonės su norinčiais pasisavinti jų bažnyčią nezaležnikais“. Tame sumišime sužeista 7 asmenys. Vienas sužeistųjų mirė.

Vokietija. Vokietijos Katalikų Centro dienraštis „Germania“ pareiškia Vokietijos Katalikų nusistatymą politiniame darbe. Francija nuolatos kalba norinti gauti apsaugą nuo Vokietijos šono, o Vokiečiai atsako, kad apie tai galima būtų abipusiai susitarti tiesiog, o ne per tarpininkus, evakuavus užimtuosius Vokietijos plotus: Ruhr'o kraštą ir KoeIn'o miestą. Vokietijos Katalikai palankūs susitarimui.

Jubilejaus Metai. Iš visų kraštų tukstančiai maldininkų važiuoja Romon. Maldininkų skaičiui didėjant, prisiėjo šv. Petro bazilikoje iš priešakio dar vienas duris atidaryti ties šv. Tėvo Klemenso kapu. Iš Lietuvos ir-gi atvyks Romon du maldininkų buriu. Girdėti, kad ir Amerikiečiai Lietuviai ruošiasi nuvykti į tą laiką Romon ir amžiname mieste susitikti su tautiečiais iš Lietuvos.

Ž I E D E L I A I.

Stebuklingieji Dantys.

(Misijonieriaus Pasakojimas.)

Senovės papročiu einant, prieš užgavėnias, vietos klebonas pasikvietė mane keptų kaštonų paragauti. Neitgai trukęs į pavakarę išsirengiau pas mano jaunystės draugą.

Klebonijoje jau buvo burelis svečių. Beveik visa vietinio valsčiaus valdžia: viršininkas, sekretorius, turtingasis kaimelio žemdirbys, gydytojas, mūsų vikaras ir dar vienas nepažįstamas. Niekad jo nebuvau matęs, bet iš rubų tuoj pažinau, kad tai misijonieriaus bėsama.

Turėjo jisai gana malonę išvaizdą. Baltučiai jo plaukai raitėsi paausiais, o plati sidabrinė barzda dengė plačią krutinę. Buvo tai žmogus nejaunas. Bet jo malonus, lygus veidas, raudoni skruostai, gilus pažvelgimas, jo tiesi išvaizda ir malonus mandagus kuno judėšiai sakė man daug gero apie jį.

— Ak, brangus profesoriau, — atsiliespė gerbiamas klebonas besisveikindamas su manimi: — koks tamsta geras, kad sutikai su mumis tą vakarą praleisti. —

Pasisveikinau su visais ir ties nepažįstamuoju susilaikiau.

— O tiesa, — atsiprašė klebonas, — dar judviejų nesupažindinau.

Čia tėvas Karolis Colomba, misijonierius iš Kongo; parvažiavo sveikatos pataisyty. — Profesorius d'Annibalas.

— Abudu geri medžiotojai, — įsikišo gydytojas: — vienas laukinius gyvulius, o antras — žmonių sielas medžioja.

— Su tuo skirtumu, — atsiliespiau, — kad aš naudoju smarkias priemones, o tėvas... —

— Visas, pabaigė misijonierius nusisypsodamas ir parodydamas skaisčiai dailius baltus dantis. — Taip, visas priemones: malonumo, kantrumo, prievartos... —

— Net prievartos? — netikėdamas, paklausė jaunutis mūsų kunigas vikaras.

— Taip yra, net prievartos, — atsakė misijonierius. — Dažnai kumštis geriau pagelbsti už geriausį pamokslą.

— E, ē — nesutiko gydytojas.

— Mūsų gyvenime, — tęsė tėvas Karolis, — reikia mokėti naudotis visomis apystovomis ir mokėti pritaikinti įvairias priemones. Ar ne rytoj šv. Apolonijos? —

— O taip, — atsakėme kartu.

— Taigi jau du metai sukako, kaip ką tik nebuvau gyvas iš mano odos išvilktas ir iškeptas suėsti už tai, kad išgelbėjau mažą kudikį. O ar Tamstos žinote, kas mane išgelbėjo iš tos nelaimės ir kad galiu Dievo pasauliu dėiaugtis?

— Šautuvas —

— Kur ten! —

— Stiprumas? —

— Visai ne! —

— Draugai? —

— Ne. —

— Tai kas-gi išgelbėjo? —

— Tuoju pasakysiu. Bet pirmiau turiu pranešti gerbiamiems, kad ne tik savo gyvybę išgelbėjau, bet taip labai užimponavau visam kaimui, kad trumpu laiku visi jie virto krikščionys.

— Tai kokių-gi būdu? — nekantravo gydytojas.

— Štai, — atsakė misijonierius. Atidarė jisai burną, suspaudė dviem pirštais viršutinius dantis, išėmė juos visus kartu ir padėjo visą žandą ant stalo.

Visi nustebome, bet greitai pasigirdo skanus nesulaikomas juokas.

Kuomet nusiramino, tėvas Karolis pradėjo pasakoti visą įvykį.

* * *

— Ar Tamstos žinote, kur yra Gombari? Ne? Tai nieko nekenks. Tai vieta, kur per penkiolika metų darbauš. Ji yra Belgijos Kongo gilumoje ir tos žinios jums užteks.

Nežinau kodėl, ar tai delei drėgno tos šalies oro, ar kad menką turėjau valgi, gana to, kad 37 gyvenimo metais pamečiau visus mano dantis. Turėjau grįžti Europon.

Mano viršininkai norėjo sulaikyti mane, kaip seminarijos mokytoją, bet aš visai jį prašiau, kad leistų man sugrįžti į Kongo.

— Tur but nenorėsi vykti misijona be dantų? — klausia kartą manęs vyresnysis.

— Dirbtiniais pamainysiu, — sakau.

— Dirbtiniais! Bet ar tai ne daug kainuoja? Manai, kad turime tam reikalui pinigų?..

— Tėvui nieko nekainuos. —

Šiaip taip suradau mano dantų "fundatorių" ir jau galėjau išvykti misijosna.

Kelioms savaitėms praėjus paskyrė mane su kitu broliu į misijas Tik-Tikų giminę atversti prie tikėjimo.

Tai yra murinai, labai mažo ugio ir savo didelę gyvenimo dalį praleidžia medžių šakose, it bezdžionės. Iš tiesų atrodo jie it ožiukai, neužaugos. Gana, aukščio turi apie tris pėdas, kiti mažiau. Biaurus, išsibraižę, gyvena daugiausiai iš to ką plantacijose pavagia, ar ką pasiseka su saidoko pagelba sumedžioti. Saidokas, tai jų vienintelis ginklas. Bet jie jį vartoja labai gerai. Valgo jie viską: žalčius, žiogus, rupužes, vabalus, bananus, maniokų šaknis bet užvis labiausiai jiems patinka — jeigu tik gali gauti, žmogėna.

Mūsų misinių darbų pradžia buvo gana juokinga, nors ir labai varginga.

Kuomet surasdavome Tik-Tikų būrelį, jie bėgdavo ir slėpdavosi nuo mus kaip pelės. Mudu paskui juos. Rodome jiems ženklais, kad ateiname pas juos kaip draugai. Jie vėl bėgti. Mudu paskui. Tikra medžioklė. Tamstos galite juoktis, bet kad jums atsitiktų kaip mudviem su broliu, landyti po prietamsius, susipainiojusius tankius miškus, pilnus užkrečiamųjų ligų, kad jums prisieitų beveik per nenustojamą lietų, iki kelių purvyne iš supuvusių

lapų braidžioti tarp varlių, žalčių ir skorpionų, laiptoti it voverėms po medžių šakas, miegoti baloje, valgyti tukstančius biaurių niekų ir vis nuolatos buti pavojuje, tikrai visai kitaip jaustumėtės.

Tik-Tikai pirmiau pailso bebėgdami, negu mudu juos besivydamu. Galutinai suprato, kad mes neturime jiems blogų velijimų. Tai buvo antras mūsų evangelinio darbo aktas.

Apsigyvenę jų tarpe, stengiaivos jiems buti kuonaudingiausi, o net karštas butinai reikalingi. Gydydavome jų žaizdas, jiems laukinių gyvulių mėšai prišaudydavome, vienu akymirkniu sukurdavome ugnį, kuomet jie patys dažnai po keletą valandų apie tai darbavosi. Galutinai po keletos mėnesių Tik-Tikai suprato, kad Baltieji yra geri žmonės ir jiems naudingi ir kur kas galingesni už jų burtininką.

Reikia atminti, kad Tik-Tikai taipgi turėjo savo burtininką.

Buvo tai neįspėjamojo amžiaus asmuo, begalo biaurus, nesiskaitęs su priemonėmis savo tikslams atsiekti, stipresnis, o ypač apsukresnis už visus savo pavaldinius. Aišku, jeigu tik būtų išdrįšęs, būtų gyvus mus Baltuosius suėdęs. Jo manymu, mudu atėjova jo valdžią mažinti.

* * *

Štai vieną vasario mėnesio dienąėjova nuliudusiu ir nenoromis paskui mūsų Tik-Tikų kuopą. Netikėtai suaidėjo sutartas riksmas-ženklas, kad arti yra geras grobis.

Beregint visi pasuko dešinėn. Mu-

du pasiskubinova paskui juos.

Tuojaus pamatėva baisų reginį. Ant žemės gulėjo nebegyva moteriškė iš kokios ten Tik-Tikų giminės. Buvo ji dar neseniai mirus, bet jos kunas baisiai buvo raupais ir žaizdomis subiaurotas. Prie jos glaudėsi kokių penkių metų berniukas, aišku, jos sunus. Motina ir sunus palikti numirti.

Jau burtininkas paėmė berniuką už rankos ir rengėsi sutriuškinti jam galvos kaušą, kuomet mudu prie jo pripuolę, parodėme jam Winchesterio šautuvą.

Burtininkas sugriežė dantimis, bet pasitraukė.

Jam parodome, kad moteriškę palaidosime, o kudiškį paimame į savo globą.

Bet tai pamatę Tik-Tikai įtužo: jiems iš dantų atimtas skanus kąsnis. Ir būtų jie mudu į gabalėlius sudraskę, jeigu nebutų bijoję paslaptingosios "perkuno lazdos" (šautuvo).

Pasinaudoję momentu ir be kliučių palaidojova numirusią, o vaikutį paėmėme palapinėn. Buvo jau velybas vakaras. Laukiniai sustojo toje pačioje vietoje nakvoti.

Ilgai neužmigova, bet galutinai nuvargę užsnudova.

Nežinau kuri jau buvo valanda, gana to, kad prikelia mudu laukiniai šauksmai. Šokome ant kojų. Žiurime, vaiko nėra: Tik-Tikai pavogė. Bėgame į jų stovyklą: burtininkas jau laiko jį savo rankose.

Parbėgu paimti šautuvą. Bet ir jįsai kaip vandeny žuves.

Atėjo pavojinga valanda. Bet vis tiek, einu pas laukinius.

O jie jau sukūrė ugnį, ruošiasi iš kudikio turėti sau gerą kepsnį.

Vienu šuoliu pripuolu prie burtininko, ir kuomet mano draugas atėmė iš jo vaiką, aš jį taip pastumėjau, kad jisai stačia galva persivertė.

Bet jau kiti mudviejų nebebijojo, nes "perkuno lazdas" buvo pavogę. Mudviejų laimei nemokėjo jų vartoti. Puolėsi todėl prie manęs kaip stovi. Prasadėjo mušis. Bet kadangi toji Tik-Tikų giminė labai žema ir kuno jėgomis silpni tai nebuvo didelio vargo iš jų išsiliuosuoti.

Tai pamatę, nubėgo jie atsinešti saidokus ir vilyčias.

Bet nei vienas neišdrįso pirmutinis paleisti vilyčias. Trumpai, karštai pasimeldęs, pavadžiau savo sielą ir visą reikalą Dievui. Ir štai it žaibas atėjo man netikėta mintis, nepaprasta, dalinai juokinga, drąsi... bet iš Tik-Tikų galinti mane išgelbėti.

Surikau, kiek galint, biauriausiu riksmu, o kuomet visi su baime žiurėjo

į mane, atidariau visu pločiu burną ir piktai urgzdamas parodžiau jiems mano dantis iš dramblio kaulo. Paskui smarkiu rankos pamojimu ištraukiau mano dirbtinę su dantimis ir sužaibavau ją nustebusių akyse. Visi dideliai nustebę suriko, pradėjo trauktis. Puolu pirmyn, einu prie burtininko. Bet tasai nepanorėjo manęs laukti. Persitikrinęs, kad aš didesnio laipsnio burtininkas, nērė į saviškių tarpą.

Bet tas jam nepagelbėjo. Sugavau jį ir tuo kartu jau ne aš pradėjau baimingai šaukti, bet jisai, mušamas per žandus "stebuklingaisiais dantimis." Kovą išlošiau.

Ū likusius įvykius Tamstos galite patys suprasti, — baigė tėvas Karolis.

— Šiandie Tik-Tikai yra gerai žydingi misija. O kas taip padarė? Pirmiausiai — Viešpats Dievas, o paskui, — mano "stebuklingieji", o geriau — dramblio dantys. —

(Paimta iš Mis. Kat. 1925 N2).

Vertė K. M.

Klausimai ir Atsakymai

Švento Jono Krikštas.

KLAUSIMAS. Ar šv. Jonas Krikštytojas buvo krikštytas vandeniui kai ir kiti žmonės? Kas davė šv. Jonui valdžią krikštyti žmones? *Nabagėlė.*

ATSAKYMAS. Švento Jono Krikš-

tytojo teikiamas vandens Krikštas nebuvo sakramentas. Krikšto sakramentas, Jėzaus Kristaus įstatytas, naikina žmogaus sieloj pirmą pradę nuodėmę ir padarytas asmenines nuodėmes iki krikštui. Pakrikštytas asmuo palieka Jėzaus Bažnyčios sunus ir naudojasi bendromis Ba-

žnčios malonėmis ir maldomis.

Šv. Jonas Krikštytojas nors nebuvo krikštytas regimu budu, kaip visi kiti žmo nės, bet jisai dar savo motinos ysčiuje bebudamas gavo pirmapradės nuodėmės atleidimą. Išganytojas įstatė Krikšto sakramentą, Išganytojas ir kitokiu budu galėjo suteikti žmonėms teisę į dangų. Valdžia skelbti žmonėms ateinantį Išganytoją ir atgailaujančius krikštyti atgailos krikštu, gavo Jonas pašauktas tą daryti Viešpaties Dievo valia. Ir Išganytojas pats netik nepapeikė šv. Jono, priešingai jį išgyrė ir patsai atėjo paimti iš jo rankų atgailos Krikšto, nors to daryti nebuvo reikalingas.

KLAUSIMAS. Ar buvo vartojamas

kryžiaus ženklas tais laikais prie Krikšto? Juk ra pasakyta, kad kryžius buvo pažeminimo ir paniekos ženklas iki Kristaus mirties?
Nabagėlė.

ATSAKYMAS. Ar šv. Jonas Krikštytojas, pildamas vandens ant susigraudinusių žmonių galvų, vartojo kokius ženklus nėra žinoma. Bet kryžiaus ženklo greičiausiai nevarėjo. Nes ir jo krikštas tik buvo priruošimas žmonių prie tikrojo krikšto.

Kryžiaus ženklas netik paniekoje buvo iki Kristaus mirties, bet ir toliau. O ir šandie bedieviai kryžiaus nepakenčia, nes jisai jiems primena jų negerus darbus, jų nedėkingumą Jėzui.

Lietuvos Žinios.

Medicinos taryba. Prie Vidaus reikalų ministerijos įsteigta sakytu vardu tarybą, kuriai pavedama svarstyti įvairių reikalai, visuomenės sveikatai apsaugoti.

Atsirugo pasaulio galas. Prieš vasario 6 d. paskleistas gandas adventistų vardu, kad artinasi pasaulio galas, turi daug blogų ir pasigailėjimo vertų išdavių. Latvijoje dauguma žmonių, kurie manė tikrai gyvens tik iki vasario 6 d., pardavę gyvūlius ir kitą turta, pinigų kaip išmanydami praleido. Klai pėdos krašte taip pat tokių kuriozų nemaža buvo. Šilutės apskrities valdybai teko išleisti privalomą įsakymą, draudžiantį platinti gandus apie pasaulio ga-

lą. Tačiau, nežiurint to, keli išgąsdinti žmogeliai iš proto išsikraustė ir dauguma taip elgėsi, kaip Latvijoje. Didžiojoje Lietuvoje iš šių gandų žmonės tik šypsojos.

Lietuvos banko turtas. Sausio 31 d. bankas turėjo aukso ir sidabro 31.015.562 litų 76ct., dolerių, svarų ir kitos tvirtos svetimos valiutos 62.666.557 litų 38cent., banknotų apyvartoj buvo 94.708.396 litai 47 centai.

Jurinkų mokyklų šiemet mokina si 13 mokinių. Jie studijuoja jurininkystę jau 3 metai ir ateinančiais metais mokyklą baigs.

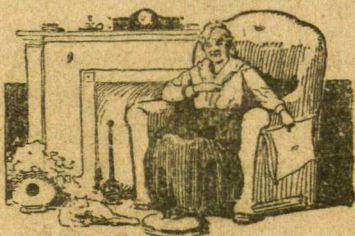
Kredito įstaigos ir vartotojų bendrovės. Sausio 1 d. Lietuvoje buvo var-

totojų bendrovių 464, gamintojų bendrovių 43, statybos bendr. 5, žemės ukio draugijų 76, pieno perdirbimo bendr. 60, lietuvių smulkaus kredito bankų 238, vokiečių smulkaus kredito bankų 14, žydų smulkaus kredito bankų 90, taupomųjų kasų 3, akcinių ir pajinių bendr. 76, savitarpio draugijų — 20, akcinių bankų 10, bankinių namų 4, bankinių

kontorų 5, pinigų keitimo kontorų 3, pilnųjų bendrovių 87, svetimšalių bendrovių 81.

Žemės ukio mokyklų skaičius. Šiemet Lietuvoj yra 8 žemės ukio mokyklos su 215 mokinių ir 47 prie pradžios mokyklų įsteigtos žemės ukio klasės su 750 klausytojų.

AUKSINĖ GYVENIMO SAULĖLEIDA

Dauguma mūsų kostumerių rašo mums, kad jei jie turėdami po septynias dešimtis ir aštuoniasdešimtis metų šiandien gėrisi savo auksiniu amžium taip, kaip visi kiti gėrisi auksine saulėleida po tobulai dienai, tai tiktai dėka TRINER'S BITTER VYNUL. Jie turi didelį pasitikėjimą šiuo vaistu ir tą pasitikėjimą paliks savo vaikams. Štai ką vienas iš mūsų kostumerių rašo: "Mano tėvo viduriai buvo blogame padėjime, bet jam pradėjus vartoti TRINER'S BITTER VYNĄ, tuojaus jo viduriai pasitaisė." Mr. Matt Molek iš Silberbow, Mont. Panašių laiškų mes gauname kasdieną.

Pasitenkinę kostumeriai, tai JOSEPH TRINER KOMPANIJOS Chicago, Ill. didelis pasididžiavimas. TRINER'S BITTER VYNAS po 34 metų savo populiarškumo užima pirmą vietą beveik visose šeimynose. Jis yra geriausias vaistas nuo galvos skaudėjimo, blogo apetito, negrumuliavimo, neriškumo ir kitų vidurinių ligų.

Visuomet turėk butelį savo namuose!

(Aprg.).

Telefonas Canal 7233

PETRAS CIBULSKIS
Maliavojimo Kontraktorius

DAŽŲ IR POPIEROS
KRAUTUVĖ

3238 So. Leavitt Str. Chicago, Ill.

NOREDAMI Pirkti, Parduoti Ar Mainyti
Visados Kreipkitės Pas Mus. Tas Jums Bus
Ant Naudos.

S. L. FABIONAS CO.

INVESTMENTS REAL ESTATE
INSURANCE

809 W. 35th Str., Chicago, Ill.

Tel. Boulevard 0611 ir 0774

Padarom Pirkimo ir Pardavimo Raštus.

Pasakmingai stumtiems pinigais ir
Parduodam Latvakarotes.